

03.01.2025

Dnro 461/03.04.04.00.04/2024

Valittaja	O&P Liikenne Oy
Vastapuoli	Uuraisten kunta
Kuultava	Uuraisten Liikenne Ky
Asia	Hankinta-asia

Päätökset, joista valitetaan

Uuraisten kunnan kunnanhallituksen päätös 24.6.2024 § 140 O&P Liikenne Oy:n tarjouksen sulkemisesta tarjouskilpailusta

Uuraisten kunnan kunnanhallituksen hankintaoikaisupäätös 24.6.2024 § 141.

Asian tausta

Uuraisten kunta (jäljempänä myös hankintayksikkö) on ilmoittanut 13.3.2024 julkaistulla sekä 22.3.2024, 27.3.2024 ja 11.4.2024 korjatulla EU-hankintailmoituksella avoimella menettelyllä toteutettavasta koululais- ja asiointikuljetusten järjestämisestä koskevasta palveluhankinnasta lukuvuosille 2024–2027 ja mahdollisille lukuvuosia 2028–2031 koskeville optiokausille. Hankinta on jaettu 22 reittiin.

Uuraisten kunnan kunnanhallitus on 6.5.2024 tekemällään hankintapäätöksellä § 89 valinnut tarjoukset eri reiteille. O&P Liikenne Oy:n tarjous on valittu reiteille 2, 6, 12, 14 ja 21.

Uuraisten kunnan kunnanhallitus on 24.6.2024 tekemällään päätöksellä § 140 sulkenut O&P Liikenne Oy:n tarjouksen tarjouskilpailusta reittien 1, 2, 3, 11, 12 ja 14 osalta.

Uuraisten kunnan kunnanhallitus on 24.6.2024 tekemällään hankintaoikaisupäätöksellä § 141 valinnut Uuraisten Liikenne Ky:n tarjouksen reiteille 2, 12, 14 ja 21.

Hankinnan ennakoitu arvonlisäveroton kokonaisarvo on hankintailmoituksen mukaan ollut noin 3.000.000 euroa.

Hankintasopimusta ei hankintayksikön ilmoituksen mukaan ole allekirjoitettu.

Asian käsittely markkinaoikeudessa

Valitus

Vaatimukset

O&P Liikenne Oy on vaatinut, että markkinaoikeus kumoaa valituksenalaiset päätökset ja saattaa voimaan hankintayksikön 6.5.2024 tekemän aikaisemman hankintapäätöksen § 89. Valittaja on toissijaisesti vaatinut, että markkinaoikeus määrää hankintayksikön maksamaan sille hyvitysmaksuna 38.511 euroa. Lisäksi valittaja on vaatinut, että markkinaoikeus velvoittaa hankintayksikön korvaamaan sen arvonlisäverottomat oikeudenkäyntikulut 5.740 eurolla viivästyskorkeineen.

Perustelut

Hankintayksikkö on virheellisesti sulkenut valittajan tarjouksen tarjouskilpailusta.

Tarjoukset on tullut tehdä käyttäen hankintayksikön laatimaa tarjouslomaketta. Lomakkeessa on kysytty tarjotusta kalustosta auton merkki, malli, käyttöönottovuosi ja Euro-päästöluokka. Tähän kysymykseen valittaja on vastannut, että ”Uusi hankittava ajoneuvo, Euro 3. Oppilaspaikkojen lukumäärä: 54”.

Oikeuskäytännössä on vakiintuneesti katsottu, ettei tarjoajalta voida edellyttää, että sillä olisi jo tarjouksentekohetkellä käytettävissään esimerkiksi tarpeelliset luvat tai resurssit. Valittajan tarjouksessaan antamat tiedot ovat olleet riittävät. Tarjouslomakkeessa kysytyillä tiedoilla ei ole ollut merkitystä, ellei niitä ole asetettu tarjouksen ehdoksi tarjouspyynnössä tai hankintailmoituksessa.

Tarjoajilta on edellytetty, että tarjottava kalusto täyttää vähimmäisvaatimukset päästöluokasta 31.12.2024 mennessä. Tarjouspyynnössä on edellytetty, että autot on huollettava niin, että niiden kaikki laitteet toimivat, että auton kuormituksessa noudatetaan olemassa olevia säädöksiä, että kaikkien ajoneuvojen tulee olla turvallisia, käyttötarkoitukseen sopivia ja tieliikennelain ja koulu- ja asiakaskuljetusasetuksen vaatimuksia täyttäviä ja vielä että linja-autoissa kaikilla matkustajilla on turvavyöt.

Valintaperusteena on ollut edullisin hinta. Kalusto ei ole ollut päätöksenteon valintakriteeri muuten kuin siten, että ennen sopimuksen tekemistä valitun toimijan on tullut osoittaa, että kalusto on tehtävään sopiva. Valittaja on toimittanut kaluston asianmukaisuutta osoittavat asiakirjat alkuperäisen hankintapäätöksen jälkeen ja osoittanut kaluston täyttävän vaatimukset. Siten auton merkin, mallin ja käyttöönottovuoden ilmoittaminen tarjouksessa ei ole voinut olla sillä tavoin keskeinen seikka, että tietojen ilmoittaminen valittajan tekemällä tavalla voisi olla peruste sulkea valittajan tarjous tarjouskilpailusta.

Vastine

Vaatimukset

Uuraisten kunta on vaatinut, että markkinaoikeus hylkää valituksen ja velvoittaa valittajan korvaamaan sen arvonlisäverottomat oikeudenkäyntikulut 6.000 eurolla viivästyskorkeineen.

Perustelut

Valittajan tarjous on tullut sulkea tarjouskilpailusta valituksenalaisen päätöksen mukaisesti.

Tarjouspyyntöasiakirjoissa ei ole edellytetty, että tarjoajilla olisi käytössään vaadittavat resurssit tarjouksentekohetkellä. Tarjouspyynnön liitteenä olleella tarjouslomakkeella on kuitenkin vaadittu, että jokaisen tarjotun auton osalta on tullut ilmoittaa tieto merkistä, mallista, käyttöönottovuodesta ja Euro-päästöluokasta sekä reitit, joille ilmoitettua kalustoa tarjotaan riippumatta siitä, onko tarjottu kalusto tarjoajan käytössä tarjouksentekohetkellä. Tarjouslomakkeen ohjeiden mukaan vaaditut tiedot on tullut ilmoittaa jokaisesta tarjotusta autosta erikseen. Täytetty tarjouslomake on ollut ainoa tapa jättää tarjous ja tullut valittajaa sitovaksi tarjousasiakirjaksi tämän jätettyä tarjouksen. Merkitystä ei ole sillä, onko vaatimukset kirjattu tarjouspyyntöön vai tarjouspyynnön liitteisiin.

Valittaja ei ole ilmoittanut vaadittuja tietoja auton merkistä, mallista ja käyttövuodesta, joten hankintayksikkö ei ole voinut varmistaa ennen tarjoajan valintaa, että tarjottu ajoneuvo täyttää tarjouspyynnön vaatimukset. Vaikka tarjoajat ovat sitoutuneet tarjouspyynnön mukaisesti esittämään rekisteröintitodistusten tekniset osat tai vastaavat tiedot ajoneuvoista Euro- ja päästöluokitusmerkintöjen tarkastamista varten ennen sopimuksen tekemistä, tämä ei ole korjannut puutetta sen osalta, että valittaja ei ole ilmoittanut reittien 1, 2, 3, 11, 12 ja 14 ajoneuvoa tarjouslomakkeella vaaditulla tavalla. Hankintayksiköllä on ollut velvollisuus sulkea valittajan tarjous tarjouskilpailusta.

Tarjouspyyntöasiakirjoissa reitit on jaettu aamukuljetuksiin ja iltapäiväkuljetuksiin. Valittaja on tarjouksessaan sitoutunut järjestämään reitit 1, 2, 3, 11, 12 ja 14 yhdellä ajoneuvolla. Edellä mainittujen reittien kuljetusaikataulut ovat monelta osin päällekkäisiä. Lisäksi reittien arvioidut

oppilasmäärät ovat vastanneet ajoneuvon täyttä tai lähes täyttä oppilasmaikkamäärää. Reittejä on tosiasiallisesti mahdotonta toteuttaa yhdellä ajoneuvolla.

Valittajan tarjous valittiin alkuperäisellä hankintapäätöksellä 6.5.2024 reiteille 2, 12 ja 14, koska valittaja oli ilmoittanut luopuvansa tarjouksestaan reittien 1, 3 ja 11 osalta. Koska reittejä 1, 2, 3, 11, 12 ja 14 on ollut tosiasiallisesti mahdotonta toteuttaa yhdellä ajoneuvolla, valittajan tarjous koskien näitä reittejä olisi tullut sulkea tarjouspyyntöä vastaamattomana tarjouskilpailusta. Riittämätön kalusto tarjottujen reittien osalta on ollut selkeä ja olennainen puute, jota ei ole voinut korjata tarjousta täydentämällä ilman, että korjaus johtaisi tarjouksen kiellettyyn muuttamiseen. Valittajan on alun perin virheellisesti sallittu tarjousten jättämisen määräajan jälkeen muuttaa tarjoustaan siten, että tämä voi tarjouslomakkeella ilmoittamallaan kalustolla suoriutua hankintasopimuksen velvoitteista. Valittajan alkuperäinen tarjouspyynnön vastainen tarjous on siten virheellisesti saatettu tarjouspyynnön mukaiseksi.

Tarjouksen jälkikäteisellä muutoksella on ollut vaikutusta myös tarjoajien tasapuoliseen ja syrjimättömään kohteluun. Valittaja on voinut valita sopivaksi katsomansa reitit alkuperäisellä tarjouksella ilmoitetuista reiteistä ilman, että muilla samoille reiteille tarjouksen tehneillä tarjoajilla olisi ollut vastaavaa mahdollisuutta.

Reitin 21 osalta tarjoajan valintaa koskeva alkuperäisen hankintapäätöksen korjaaminen on perustunut siihen, että valittaja ei ole jättänyt kyseiselle reitille tarjousta tarjouspyynnön jättämiselle varattuun määräaikaan mennessä ja valittaja on tullut virheellisesti valituksi sopimustoimittajaksi.

Kuultavan lausunto

Uuraisten Liikenne Ky on vaatinut, että markkinaoikeus hylkää valituksen ja velvoittaa ensisijaisesti valittajan ja toissijaisesti hankintayksikön korvaamaan sen arvonlisäverottomat oikeudenkäyntikulut 1.300 eurolla viivästyskorkeineen.

Valittajan tarjous on ollut tarjouspyynnön vastainen, ja hankintayksikkö on noudattanut julkisia hankintoja koskevia säännöksiä sulkiessaan valittajan tarjouksen tarjouskilpailusta.

Tarjouksen jättämällä tarjoaja on sitoutunut järjestämään kaikkien tarjoamiensa reittien liikennöinnin ilmoittamallaan kalustolla. Tarjouslomakkeella on lisäksi nimenomaisesti pyydetty tarjoajia ilmoittamaan kunkin tarjoamansa auton merkki, malli, käyttöönottovuosi ja Euro-päästöluokka. Tarjouslomake on ollut osa tarjouspyyntöä, ja tarjouksen on voinut jättää ainoastaan kyseisellä lomakkeella. Tarjoajien on tullut lisäksi ilmoittaa, mille reitille tai reittien yhdistelmille ilmoitettua autoa tarjotaan.

Valittaja on tarjonnut reiteille 1, 2, 3, 11, 12 ja 14 ainoastaan yhtä ajoneuvoa. Hankintayksikön pyydettyä tarjousajan päättymisen jälkeen valittajalta

selvitystä siitä, miten tämä aikoo hoitaa kaikkien kyseisten reittien liikennöinnin yhdellä ajoneuvolla, valittaja on vahvistanut jättäneensä tarjouksen reiteille, joiden liikennöintiä se ei ole voinut tosiasiaa hoitaa hankinta-asiakirjoissa asetettujen ehtojen mukaisesti kyseisille reiteille tarjoamallaan yhdellä ajoneuvolla. Hankintapäätös on tullut tehdä ainoastaan tarjouksista ilmenevien annettujen tietojen perusteella, eikä hankintayksikkö ole voinut neuvotella tarjotuista reiteistä tarjoajien kanssa tarjousten jättämisen jälkeen. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan tarjoaja kantaa vastuun siitä, että sen tarjous on tarjouspyynnön vaatimusten mukainen. Valittajalle on täytynyt tarjouspyyntöasiakirjojen nojalla olla täysin selvää, että tarjotut reitit tulee pystyä tosiasiaa liikennöimään tarjotulla kalustolla.

Valittaja ei ole ilmoittanut tarjouksessaan hankittavaksi ilmoittamansa ajoneuvon merkkiä tai mallia, joita tietoja hankintayksikkö on nimenomaisesti pyytänyt tarjouksessa ilmoittamaan. Huolimatta siitä, että valittaja on ilmoittanut hankkivansa uuden ajoneuvon kyseisten reittien ajamista varten, valittajan olisi tullut tarjouksessaan ilmoittaa hankittavan ajoneuvon merkki ja malli. Valittajan tarjous on ollut tältä osin puutteellinen ja siten tarjouspyynnön vastainen reittien 2, 12 ja 14 osalta.

Valittaja ei ole tarjouksessaan tarjonnut reittiä 21. Hankintasäännökset eivät mahdollista tarjoajan valitsemista palveluntuottajaksi sellaiselle reitille, johon se ei ole jättänyt tarjousta tarjousten jättämiselle asetetussa määräajassa.

Vastaselitys

Valittaja on esittänyt, että tarjouksessa ei ole täytynyt yksilöidä kalustoa merkin, mallin, käyttöönottovuoden, Euro-päästöluokan ja reittien osalta. Sopimuskauden aikana kalusto voi vaihtua erilaisista syistä. Vain päästöluokka, kaluston koko ja tarjottava hinta ovat tärkeitä.

Valittaja ei ole muuttanut tarjoustaan jättämällä joitakin tarjoamiaan reittejä pois prosessin aikana. Hankintayksikkö on itse muuttanut reittejä ja niillä olevan liikenteen määrää, mikä on osaltaan vaikuttanut siihen, mitä reittejä tarjoaja lopulta haluaa ajaa. Normaali käytäntö kuljetusasioissa on myös se, että tarjotaan useita reittejä, kunta valitsee voittajat reiteittäin ja lopulta kuljetusyrittäjä ottaa ne reitit, jotka se haluaa, ja seuraavaksi tullut tulee joillain reiteillä sijaan. Jo pelkkä voittajien valinta reiteittäin aiheuttaa tarpeen muuttaa alkuperäistä tarjousta reittien lukumäärän suhteen.

Valittaja on ilmoittanut hinnan pyydetyllä tavalla myös reitille 21. Ilmeisesti jostain tarjouksen luettelosta kyseisen reitin numero on puuttunut, mutta tarjouksesta on käynyt selkeästi ilmi, että tätäkin on tarjottu.

Muut kirjelmät

Kuultava on esittänyt, että valittajan väittäämä normaali käytäntö siitä, että kunta valitsee voittajat reiteittäin ja että kuljetusyrittäjä ottaa ne reitit, jotka se haluaa, on lakiin perustumaton ja virheellinen. Tarjouksen jättämällä tarjoaja sitoutuu ajamaan kaikki tarjoamansa reitit.

Hankintayksikkö on esittänyt, ettei sillä ole enää tarvetta lausua asiassa.

Valittaja on antanut lausuman asiassa.

Markkinaoikeuden ratkaisu

Valituksen tutkiminen

Valittaja on vaatinut, että markkinaoikeus kumoo hankintayksikön 24.6.2024 tekemät tässä asiassa valituksenalaiset päätökset § 140 ja § 141 sekä saattaa voimaan hankintayksikön 6.5.2024 tekemän aikaisemman hankintapäätöksen § 89.

Hankintayksikkö on edellä mainitulla 6.5.2024 tekemällään aikaisemmalla hankintapäätöksellä § 89 valinnut valittajan tarjouksen reiteille 2, 6, 12, 14 ja 21. Kyseisen päätöksen perustelujen mukaan valittaja on ilmoittanut luopuvansa tarjouksestaan reittien 1, 3 ja 11 osalta, ja näille reiteille on valittu toiseksi edullisimman tarjouksen tehneen tarjoajan tarjous. Lisäksi hankintayksikkö on markkinaoikeudessa esittänyt, että valittajan tarjous valittiin aikaisemmalla hankintapäätöksellä 6.5.2024 reiteille 2, 12 ja 14, koska valittaja oli ilmoittanut luopuvansa tarjouksestaan reittien 1, 3 ja 11 osalta. Valittaja ei ole asiassa kiistänyt tarjouksesta luopumista reiteillä 1, 3 ja 11 vaan on päinvastoin nimenomaisesti vaatinut, että aikaisemman hankintapäätöksen mukainen oikeustila palautetaan.

Vaikka hankintayksikön 24.6.2024 tekemä valituksenalainen päätös § 140 on sinänsä koskenut myös reittejä 1, 3 ja 11, edellä todetun perusteella markkinaoikeus katsoo selvitetyn, että valittaja on luopunut tarjouksestaan reittien 1, 3 ja 11 osalta. Valittajalla ei voida tässä tilanteessa katsoa olevan oikeussuojan tarvetta saada markkinaoikeudelta ratkaisua siitä, onko hankintayksikkö menetellyt virheellisesti sulkiessaan 24.6.2024 tekemällään päätöksellä § 140 valittajan tarjouksen tarjouskilpailusta reittien 1, 3 ja 11 osalta. Valitus on näin ollen jätettävä tutkimatta siltä osin kuin valituksenalaiset päätökset koskevat kyseisiä reittejä (oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 81 §:n 2 momentin 4 kohta sekä julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (hankintalaki) 145 §:n 1 momentti).

Pääasiaratkaisun perustelut

Kysymyksenasettelu ja oikeusohjeet

Asiassa on valituksen perusteella kysymys siitä, onko hankintayksikkö menetellyt hankintasäännösten vastaisesti sulkiessaan valittajan tarjouksen tarjouskilpailusta tiettyjen hankinnan osien osalta tai kun se on katsonut, ettei valittaja ole lainkaan jättänyt tarjousta yhteen hankinnan osaan.

Hankintalain 3 §:n 1 momentin mukaan hankintayksikön on kohdeltava hankintamenettelyn osallistujia ja muita toimittajia tasapuolisesti ja

syrjimättömästi sekä toimittava avoimesti ja suhteellisuuden vaatimukset huomioon ottaen.

Hankintalain 74 §:n 1 momentin mukaan tarjoajan tulee tarjouksessaan osoittaa tarjoamansa tavaran, palvelun tai rakennusurakan olevan tarjouspyynnössä ja muissa hankinta-asiakirjoissa esitettyjen vaatimusten mukainen. Hankintayksikön on suljettava tarjouspyyntöä tai tarjousmenettelyn ehtoja vastaamattomat tarjoukset tarjouskilpailusta.

Hankintalain 74 §:n 2 momentin mukaan, jos tarjouksessa tai osallistumishakemuksessa olevat tiedot tai asiakirjat ovat puutteellisia tai virheellisiä taikka jotkut asiakirjat tai tiedot puuttuvat, hankintayksikkö voi pyytää tarjoajaa tai ehdokasta toimittamaan, lisäämään, selventämään tai täydentämään tietoja tai asiakirjoja hankintayksikön asettamassa määräajassa. Edellytyksenä on, että menettelyssä noudatetaan 3 §:ssä säädettyjä periaatteita.

Hankintalain 74 §:n 2 momenttia koskevien esitöiden (HE 108/2016 vp s. 173 ja 174) mukaan tarjousten täsmentäminen ja täydentäminen on sallittua, jos kysymys on epäolennaisesta puutteesta, ristiriidasta taikka virheestä. Hankintayksikkö voi antaa tarjoajan täydentää tarjoustaan sellaisten puuttuvien hintojen osalta, jotka eivät ole kokonaisuuden kannalta olennaisia. Tällaisia ovat esimerkiksi hinnat, joita ei käytetä tarjousten vertailussa taikka osahinnat, joiden merkitys hintavertailussa on hyvin pieni. Tarjoajaa voidaan pyytää myös täsmentämään tarjoustaan sellaisten tarjouspyynnön vastaisuuksien vuoksi, jotka eivät ole olennaisia. Hankintayksikön ei tule kuitenkaan sallia osallistumishakemusten taikka tarjousten olennaista muuttamista. Sallittua ei ole pyytää täsmennyksiä, korjauksia ja täydennyksiä siten, että menettelyllä on olennainen vaikutus ehdokkaan tai tarjoajan asemaan. Siten hankintayksikön ei ole sallittua pyytää tarjoajaa täydentämään tarjousta tarjousajan päättymisen jälkeen esimerkiksi pyytämällä tarjoajaa vaihtamaan tarjotun tarjouspyynnön vastaisen tuotteen taikka toimittamaan tarjousten vertailussa käytettävän merkityksellisen hinta- tai puuttuvan laatutiedon. Hankintayksiköllä on harkintavaltaa siitä, pyytääkö se ehdokkaita tai tarjoajia täsmentämään tai täydentämään asiakirjoja. Hankintayksiköllä ei sitä vastoin ole velvollisuutta antaa ehdokkaille tai tarjoajille oikeutta täsmentää tai täydentää tarjouksia tai osallistumishakemuksia eikä tarjoajilla ole oikeutta vaatia lisää aikaa ja mahdollisuutta tarjouksen loppuunsaattamiseksi hankinta-asiakirjojen vaatimalle tasolle.

Hankintalain 79 §:n 1 momentin 1 kohdan nojalla ennen tarjousten valintaa hankintayksikön on tarkistettava muun ohella, että tarjous on hankintailmoituksessa ja hankinta-asiakirjoissa asetettujen vaatimusten, ehtojen ja perusteiden mukainen.

Hankintalain 93 §:n 1 momentin mukaan tarjouksista on valittava kokonaistaloudellisesti edullisin tarjous. Kokonaistaloudellisesti edullisin on tarjous, joka on hankintayksikön kannalta hinnaltaan halvin, kustannuksiltaan edullisin tai hinta-laatusuhteeltaan paras.

Hankintalain 123 §:n 1 momentin mukaan hankintayksikön on tehtävä ehdokkaiden ja tarjoajien asemaan vaikuttavista ratkaisuisista sekä

tarjousmenettelyn ratkaisusta kirjallinen päätös, joka on perusteltava. Pykälän 2 momentin mukaan päätöksestä tai siihen liittyvistä asiakirjoista on käytävä ilmi ratkaisuun olennaisesti vaikuttaneet seikat, joita ovat ainakin ehdokkaan, tarjoajan tai tarjouksen hylkäämisen perusteet sekä keskeiset perusteet, joilla hyväksytyjen tarjousten vertailu on tehty.

Hankintalain 123 §:n 2 momentin esitöiden (HE 108/2016 vp s. 221) mukaan hankintapäätöksen perustelujen tulee olla riittäviä, jotta asianosaiset voivat asianmukaisesti arvioida päätösten oikeellisuutta ja näin ollen valitustarpeensa.

Hankintalain 154 §:n 1 momentissa säädetään markkinaoikeuden määräämistä seuraamuksista. Pykälän 4 momentin mukaan 1 momentissa tarkoitettu seuraamus voidaan määrätä vain, jos lainvastainen menettely on vaikuttanut hankintamenettelyn lopputulokseen tai asianosaisen asemaan hankintamenettelyssä.

Tarjouspyyntöasiakirjat ja hankintamenettelyn kulku relevanteilta osin

Hankinnan kohteena on ollut koululais- ja asiointikuljetusten järjestäminen lukuvuosille 2024–2027 ja mahdollisille lukuvuosia 2028–2031 koskeville optiokausille. Hankinta on jaettu 22 reittiin. Kokonaistaloudellisen edullisuuden perusteena on käytetty halvinta hintaa.

Tarjouspyynnön mukaan liikennöitsijän on sitouduttava järjestämään tarjoamansa kuljetuspalvelu tarjouskilpailuasiakirjojen mukaisesti.

Tarjouspyynnön kohdassa ”Kuljetuskalustoa koskevat vaatimukset” on todettu seuraavaa:

”Autot on huollettava niin, että niiden kaikki laitteet toimivat. Auton kuormituksessa noudatetaan olemassa olevia säädöksiä. Kaikkien ajoneuvojen tulee olla turvallisia, käyttötarkoitukseen sopivia ja niiden tulee täyttää tieliikennelain ja koulu- ja asiakaskuljetusasetuksen vaatimukset.

Linja-autoissa turvavyöt kaikilla matkustajilla.”

Tarjouspyynnön kohdassa ”Kuljetusten ympäristönormien huomioon ottaminen” on todettu muun ohella seuraavaa:

”Kuljetuksissa käytettävillä ajoneuvoilla on oltava mahdollisimman vähäiset ympäristövaikutukset.

Palvelussa käytettäviltä ajoneuvoilta vaaditaan:

Henkilöauto/tilataksi (5–8 henkilöä, M1-luokka)

- Ajoneuvojen on päästöjen osalta täytettävä vähintään Euro 6 päästövaatimukset

Linja-auto/Pienoislinja-auto (M2- ja M3-luokka)

- Ajoneuvon on täytettävä vähintään Euro 3-luokan vaatimukset
- Ajoneuvojen energiankulutuksen ja hiilidioksidipäästöjen osalta edellytetään sopimusaikana polttoaineenkulutuksen seuranta ja raportointia vuosittain sekä pyrkimystä energiankulutuksen vähentämiseen.
- Linja-autoissa tulee talviaikaan olla talvirenkaat kaikilla akseleilla.

Tarjoajan tulee liittää tarjousasiakirjoihin selvitykset, joihin haluaa vedota osoituksena tieliikenteen moottoriajoneuvojen energiatehokkuuden ja ympäristövaikutusten vähimmäisvaatimusten täyttymisestä. Tarjoajan tulee todistaa kaluston täyttävän vähimmäisvaatimukset (esimerkiksi rekisteritodistuksen Euro-luokka, Trafin energiamerkintä, muu vastaava hyväksyttävä todistus, polttoaineen kulutuksen seurantaluvut vuosittain).

[—]

Tarjoaja sitoutuu toimittamaan ajoneuvojen rekisteröintitodistusten tekniset osat tai vastaavat tiedot nähtäväksi euro- ja päästöluokitusmerkintöjen tarkastamista varten ennen sopimuksen allekirjoittamista.”

Tarjouspyynnön kohdassa ”Tarjouksen tekeminen” on todettu muun ohella seuraavaa:

”Kuljetusten tarjous tulee tehdä reiteittäin siten kuin tarjouspyynnössä on määritelty. Liikennöitsijä voi tehdä tarjouksen yhteen tai useampaan reittiin, mutta tarjousta ei saa sitoa muuta tarjousta tai tässä tarjouspyynnössä tarkoitettua reittiä koskevaan ratkaisuun. Tarjouksen voi tehdä yhdellä tai useammalla ajoneuvolla. Jokaisen liikennöitsijän on ilmoitettava se automäärä oppilaspaikkoineen, jolla hän osallistuu tarjouskilpailuun.”

Tarjouspyynnön kohdassa ”Tarjouksen käsittely ja tarjoajan sulkeminen pois tarjouskilpailusta” on todettu muun ohella seuraavaa:

”Tarjouskilpailua ratkaistaessa suljetaan aluksi ne tarjoajat, joiden ei tekniset, taloudelliset tai muut seikat huomioon ottaen voida arvioida selviytyvän tarjouspyynnön velvoitteista.

Tarjoaja, joka ei toimita pyydettyjä selvityksiä tai, jonka selvitykset ovat puutteellisia tai tarjous on annettu tarjouspyynnön vastaisesti niin, ettei sitä voi verrata muihin tarjouksiin, suljetaan pois tarjouskilpailusta. Tilaaja varaa kuitenkin oikeuden pyytää täsmennyksiä tarjousasiakirjoihin.”

Tarjouspyynnön liitteen 1 ”Oppilaskuljetukset” kohdassa ”Palvelun suorittamiseen ja laatuun liittyvät vaatimukset” on todettu muun ohella seuraavaa:

”Kaikkien ajoneuvojen tulee olla turvallisia, käyttötarkoitukseen sopivia ja niiden tulee täyttää tieliikennelain ja koulukuljetusasetuksen vaatimukset.”

Ajettavat reitit on eritelty tarjouspyynnön liitteessä 3. Liitteen mukaan reitit 1–7, 16–17 ja 19–20 ovat sisältäneet aamukuljetusta sekä reitit 4–6, 8–20 iltapäiväkuljetusta, kaikki edellä mainitut maanantaista perjantaihin. Lisäksi liitteen mukaan reitin 21 kuvaus on ollut seuraava ”Tarvittaessa koulupäivän aikana koulujen retkikuljetus lukuvuosisuunnitelmien mukaisesti”.

Tarjouspyynnön liitteessä 4 ”Tarjouslomake” on todettu, että tarjous tehdään kyseisellä asiakirjalla ja että kyseinen tarjousasiakirja liitteeseen tulee jättää tarjouspyynnössä mainitussa määräajassa.

Tarjouslomakkeen kohdassa 2 ”Tarjouksen kohde ja hinta” on todettu muun ohella seuraavaa:

”Olen tutustunut tarjousasiakirjoihin ja sitoudun järjestämään alla mainittujen reittien liikennöinnin tarjousasiakirjoissa määriteltyjen ehtojen mukaisesti seuraavalla kalustolla seuraavaan hintaan (hinnat ilman arvonlisäveroa). Tarjotessasi useampaa autoa tulee alla olevat tiedot täyttää jokaisesta autosta erikseen.”

Mainitun kohdan 2 alakohtaan ”Tarjottu kalusto” on tullut täyttää seuraavat tyhjäksi jätetyt kohdat:

- Auton merkki, malli, käyttöönottovuosi ja Euro-päästöluokka
- Oppilaspaiikkojen lukumäärä
- ”Tarjoajan yllä mainittua kalustoa seuraaville reiteille/reittien yhdistelmille.”

Mainitun kohdan 2 alakohdassa ”Tarjottavat palvelut” on ollut taulukot oppilaskuljetuksille, asiointikuljetuksille ja oppilaskuljetuksille koulupäivän aikana. Taulukkoihin on tullut täyttää reitit ja niitä koskevat arvonlisäverottomat kilometrihinnat. Viimeksi mainitussa taulukossa on valmiiksi eritelty reitit ”Koulu 1”, ”Koulu 2”, ”Koulu 3”, ”Koulu 4” ja ”Koulu 5”.

Tarjouslomakkeen kohdassa 3 ”Tarjouspyynnön ehtojen hyväksyminen” on todettu, että allekirjoittamalla tarjouslomakkeen tarjoaja hyväksyy tarjouspyynnön ehdot muun ohella siltä osin, että tarjous täyttää tarjouspyynnön vaatimukset.

Tarjouslomakkeen kohtaan 4 ”Automäärää koskeva ilmoitus” on tullut ilmoittaa tarjouksen reittien liikennöintiin varattujen autojen kappalemäärät erikseen linja-autojen ja henkilöautojen osalta.

Valittaja on jättämänsä tarjouslomakkeen kohdassa ”Tarjottu kalusto” ilmoittanut kaksi ajoneuvoa: 1) ”Uusi hankittava ajoneuvo, Euro 3”, jonka oppilaspaikkojen lukumääräksi on todettu 54 ja jota on todettu tarjottavan reiteille 1–3, 11–12 ja 14, sekä 2) ”Mercedes Sprinter vm. 2014, EURO 6”, jonka oppilaspaikkojen lukumääräksi on todettu 20 ja jota on todettu tarjottavan seuraaville reiteille: ”Reitti 19, Reitti 6 (aamu), Reitti 19 (iltap), Reitti 6 (iltap), Reitti 16 (iltap), Reitti 6 (iltap klo 15)”.

Tarjouslomakkeen kohtaan ”Tarjottavat palvelut” valittaja on ilmoittanut hinnat oppilaskuljetusten osalta reiteille 1–3, 11, 12, 14, 19 (aamu), 6 (aamu), 19 (iltap), 6 (iltap klo 13), 16 (iltap) ja 6 (iltap klo 15), asiointikuljetusten osalta reitille 22 sekä oppilaskuljetuksille koulupäivän aikana kaikille reiteille Koulu 1–Koulu 5.

Tarjouslomakkeen kohtaan 4 ”Automäärää koskeva ilmoitus” valittaja on ilmoittanut tarjoavansa tarjouksen reittien liikennöintiin yhteensä kahta linja-autoa.

Asiassa esitetyn selvityksen mukaan hankintayksikkö on lähettänyt valittajalle sen tarjousta koskevan lisäselvityspyynnön, jossa hankintayksikkö on ilmoittanut, että sen käsityksen mukaan reittejä ei ole mahdollista hoitaa tarjotulla kahdella linja-autolla, ja pyytänyt valittajalta selvityksen. Valittaja on toimittanut hankintayksikölle vastauksen, jossa on todettu muun ohella seuraavaa:

”Uuraisten kunnan koulukuljetuksissa olen jättänyt tarjouksen useampaan reittiin. Tarjouksessani on yksi iso linja-auto (54-paikk) ja yksi pienolinja-auto (20-paikk). Pienolinja-autolla olen ketjuttanut reitit siten, että ne pystytään tällä yhdellä ajoneuvolla mielestäni hoitamaan.

Isomman linja-auton osalta olen jättänyt tarjouksen jokaiseen reittiin, mikä vaatii isomman kaluston käytön.

Perusteluna esitän seuraavaa:

[– –]

Olen tulkinnut tarjouspyyntöä siten, että tarjouksen voi jättää siis useaan reittiin riippumatta automäärästä.

Koska reiteistä ei ole muodostettu aamu- ja iltapäivän kokonaisuuksia, mielestäni se vaikeuttaa tarjouspyynnön tekoa. Tämän vuoksi olen jättänyt tarjouksen kaikkiin mahdollisiin ison ajoneuvon reitteihin.

Ymmärrän, että yhdellä ajoneuvolla ei kaikkia ison linja-auton reittejä pysty hoitamaan.

Olen ymmärtänyt, että Uuraisten kunta neuvottelee reiteistä liikennöitsijän kanssa, jolloin sekä kunta että liikennöitsijä pääsee mahdollisimman hyvään lopputulokseen.”

Hankintayksikkö on 6.5.2024 tekemällään hankintapäätöksellä § 89 valinnut tarjoukset eri reiteille. Valittajan tarjous on valittu reiteille 2, 6, 12, 14 ja 21. Päätöksen mukaan valittaja on ilmoittanut luopuvansa tarjouksestaan reittien 1, 3 ja 11 osalta, jolloin valittavaksi tulee seuraavaksi edullisimman tarjouksen tehnyt tarjoaja.

Hankintayksikkö on 24.6.2024 tekemällään päätöksellä § 140 sulkenut valittajan tarjouksen tarjouskilpailusta reittien 1, 2, 3, 11, 12 ja 14 osalta ja samana päivänä tekemällään hankintaohjelmapäätöksellä § 141 valinnut kuultavan tarjouksen reiteille 2, 12, 14 ja 21.

Päätöksessä § 140 on todettu valittajan tarjoamia reittejä 1, 2, 3, 11, 12 ja 14 koskien muun ohella seuraavaa:

”Reittien 2, 12 ja 14 osalta O&P Liikenne Oy on ilmoittanut tarjottavaksi kalustoksi ’Uusi hankittava ajoneuvo, Euro 3’.

Edellä mainituista tiedoista ei ilmene tarjouslomakkeella vaadittua tietoa auton käyttöönottovuodesta, merkistä ja mallista. Tarjous on tältä osin puutteellinen. [– –] Tarjouslomakkeella kalustolta vaadittavat tiedot, esimerkiksi auton käyttöönottovuodesta ovat varsin yksityiskohtaisia tietoja, joiden perusteella hankintayksikkö voi arvioida tarjoajan kykyä suoriutua palvelun tuottamiseen liittyvistä velvoitteistaan.

[– –]

Tarjouksen jättäessään tarjoajia on edellytetty vakuuttamaan, että nämä sitoutuvat järjestämään kaikkien tarjoamiensa reittien liikennöinnin ilmoittamallaan kalustolla.

Reittikohtaisesti käytettävän kaluston ilmoittamisessa ollut puute on tarjouspyynnön kannalta sellainen olennainen puute, jonka täyttymisestä hankintayksikkö ei voi edes harkinnanvaraisesti poiketa, eikä hankintayksiköllä ei ole mahdollisuutta pyytää tarjoajalta tarjouksen täsmennystä tai täydennystä ilman, että täsmennys johtaisi tarjouksen jälkikäteiseen lainvastaiseen muuttamiseen tarjousten jättämisen määräajan jälkeen.”

Hankintaohjelmapäätöksessä § 141 on todettu reitin 21 osalta muun ohella seuraavaa:

”O&P Liikenne Oy ei ole ilmoittanut reittiä 21 tarjottaviin palveluihin, joihin tarjottavat reitit ja tarjoushinnat on tullut ilmoittaa. Toisaalta O&P Liikenne ei ole maininnut reittiä tai ilmoittanut reittien järjestämiseksi käytettävää kalustoa tarjouslomakkeen kohdassa, jossa vaaditaan tarjoajaa ilmoittamaan reittikohtaisesti, tarjoajaa sitovasti kalusto niiden reittien osalta, joilla tarjoaja tarjoaa kuljetuspalveluita. Näiltä osin O&P Liikenne Oy:n ei voida katsoa jättäneen tarjousta tarjouspyynnön jättämiselle varatussa määräajassa.

Reitti 21 on koskenut koulupäivän aikana toteutettavia kouluretkien toteuttamiseksi tilattavia kuljetuksia. Tarjouslomakkeella on ollut mahdollisuus antaa koulukohtaisia hintoja kuljetuksille. O&P Liikenne Oy on kuultaessa lausunut, että koulukohtaisten hintojen antaminen olisi tässä tapauksessa korjannut tarjouksessa olevan virheen. Koulukohtaisten hintojen ilmoittaminen ei kuitenkaan ole riittävä peruste sille, että hankintayksikkö voisi katsoa tarjoajan antaneen tarjouksen, vaikka tarjouta kyseisestä reitistä ei ole annettu tarjouspyynnön ohjeiden mukaisesti.”

Asian arviointi

Hankintayksikkö on ensinnäkin sulkenut valittajan tarjouksen tarjouskilpailusta reittien 2, 12 ja 14 osalta. Tältä osin valituksenalaisten päätösten on niissä esitetyn perusteella katsottava perustuneen erityisesti siihen, että valittaja ei ole tarjouksessaan ilmoittanut mainituille reiteille tarjotun ajoneuvon merkkiä, mallia ja käyttöönottovuotta ilmoittaessaan ajoneuvoksi ”Uusi hankittava ajoneuvo, Euro 3” ja sen oppilaspaikkojen lukumääräksi 54.

Markkinaoikeus toteaa, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan tarjoaja kantaa vastuun siitä, että sen tarjous on tarjouspyynnön sisällöltään selvinä pidettävien vaatimusten mukainen. Tarjoajien tasapuolisen ja syrjimättömän kohtelun turvaamiseksi hankintayksikkö on velvollinen sulkemaan tarjouskilpailusta tarjouspyyntöä vastaamattoman tarjouksen, mikäli tarjouksen puutteellisuus tai tarjouspyynnön vastaisuus vaarantaa tarjoajien tasapuolisen kohtelun tarjousten vertailussa, ja kyseessä ei ole epäolennainen puute tai virhe.

Oikeuskäytännössä on myös vakiintuneesti katsottu, että tarjoajalla ei lähtökohtaisesti tarvitse olla tarjouspyynnössä edellytetyjä resursseja vielä tarjouksen tekohetkellä, vaan riittävää on, että tarjouksessa on luotettavalla todennäköisyydellä sitouduttu tarjouspyynnön mukaisen hankinnan toteuttamiseen siinä asetettujen vaatimusten mukaisesti.

Valittajan tarjouksen sulkemista tarjouskilpailusta koskevan valituksenalaisen päätöksen mukaan tarjouslomakkeella kalustolta vaadittavat tiedot esimerkiksi auton käyttöönottovuodesta ovat varsin yksityiskohtaisia tietoja, joiden perusteella hankintayksikkö voi arvioida tarjoajan kykyä suoriutua palvelun tuottamiseen liittyvistä velvoitteistaan. Markkinaoikeudessa hankintayksikkö on esittänyt, että koska valittaja ei ole ilmoittanut vaadittuja tietoja auton merkistä, mallista ja käyttövuodesta, hankintayksikkö ei ole voinut ennen tarjoajan valintaa varmistaa, että tarjottu ajoneuvo täyttää tarjouspyynnön vaatimukset. Hankintayksikkö ei ole kuitenkaan tarkemmin yksilöinyt, mihin tarjouspyynnön vähimmäisvaatimuksiin tiedot tarjotun auton käyttöönottovuodesta tai erityisesti mallista ja merkistä liittyvät.

Tarjouspyyntöasiakirjoissa on asetettu joitain ehdottomia laatuvaatimuksia tarjottavalle kuljetuskalustolle. Tarjouspyyntöasiakirjojen mukaan ajoneuvojen tulee olla turvallisia, käyttötarkoitukseen sopivia ja niiden tulee täyttää tieliikennelain ja koulu- ja asiakaskuljetusasetuksen vaatimukset. Lisäksi

tarjouspyyntöasiakirjoissa on esitetty muun ohella ajoneuvojen päästöluokkia koskevia vähimmäisvaatimuksia. Vaikka tarjouspyynnön liitteenä olleessa täytettävässä tarjouslomakkeessa on pyydetty ilmoittamaan muun ohella tarjottavan ajoneuvon käyttöönottovuosi, malli ja merkki, tarjouspyyntöasiakirjoissa ei ole esitetty mitään suoraan näitä seikkoja koskevia vähimmäisvaatimuksia. Tarjouspyyntöasiakirjoissa ei ole myöskään asetettu uhkaa tarjoajan tai tarjouksen sulkemisesta tarjouskilpailun ulkopuolelle, mikäli tarjoaja ei tarjouksessaan ilmoita kyseisiä tarjottavaa kalustoa koskevia tietoja.

Tarjouspyyntöasiakirjoissa on edellytetty, että tarjoaja sitoutuu toimittamaan ajoneuvojen rekisteröintitodistusten tekniset osat tai vastaavat tiedot nähtäväksi Euro- ja päästöluokitusmerkintöjen tarkastamista varten ennen sopimuksen allekirjoittamista, ja tarjouslomakkeella on todettu, että jättämällä tarjouksen tarjoaja sitoutuu järjestämään tarjoamiensa reittien liikennöinnin tarjousasiakirjoissa määriteltyjen ehtojen mukaisesti ja että allekirjoittamalla tarjouslomakkeen tarjoaja hyväksyy tarjouspyynnön ehdot muun ohella siltä osin, että tarjous täyttää tarjouspyynnön vaatimukset.

Koska tarjoajalla ei edellä todetuilla tavoilla lähtökohtaisesti tarvitse olla tarjouspyynnössä edellytetyjä resursseja vielä tarjouksen tekohetkellä eikä hankintayksikkö ole yksilöinyt mitään sellaista tarjouspyyntöasiakirjoissa esitettyä vähimmäisvaatimusta, jonka vastainen valittajan tarjous olisi ollut sillä perusteella, ettei siinä ole ilmoitettu toisen tarjottavan ajoneuvon käyttöönottovuotta, merkkiä ja mallia, markkinaoikeus katsoo, että hankintayksikkö ei olisi saanut sulkea valittajan tarjousta tarjouskilpailusta tällä perusteella.

Hankintayksikkö on kuitenkin erityisesti markkinaoikeudessa esittänyt lisäksi, että koska valittajan yhdellä ajoneuvolla ajettaviksi tarjoamia reittejä 1, 2, 3, 11, 12 ja 14 on ollut tosiasiallisesti mahdotonta toteuttaa yhdellä ajoneuvolla, valittajan tarjous on näiltä osin ollut tarjouspyynnön vastainen. Hankintayksikön mukaan riittämätön kalusto tarjottujen reittien osalta on ollut selkeä ja olennainen puute, jota ei ole voinut korjata tarjousta täydentämällä ilman, että korjaus johtaisi tarjouksen kiellettyyn muuttamiseen.

Markkinaoikeus toteaa, että myös valittajan tarjouksen sulkemista tarjouskilpailusta koskevan valituksenalaisen päätöksen perusteluissa on esitetty, että tarjouksen jättäessään tarjoajia on edellytetty vakuuttamaan, että nämä sitoutuvat järjestämään kaikkien tarjoamiensa reittien liikennöinnin ilmoittamallaan kalustolla. Kyseistä poissulkemispäätöstä ei kuitenkaan voida ainakaan nimenomaisesti katsoa perustetun tähän.

Asiassa ei ole erimielisyyttä siitä, että valittaja on tarjonnut edellä mainituille reiteille ainoastaan yhtä ajoneuvoa, tai siitä, että kaikkia kyseisiä reittejä ei voi tosiasiasa suorittaa yhdellä ajoneuvolla. Valittaja on hankintayksikölle ennen alkuperäisen hankintapäätöksen tekemistä toimittamassaan lisäselvityksessä esittänyt käsityksensä, että hankintayksikkö neuvottelee reiteistä liikennöitsijän kanssa. Markkinaoikeudessa valittaja on esittänyt, että normaali käytäntö kuljetusasioissa on se, että tarjotaan useita reittejä, hankintayksikkö valitsee voittajat reiteittäin ja lopulta kuljetusyrittäjä ottaa ne reitit, jotka se haluaa. Lisäksi valittaja on esittänyt, että se ei ole muuttanut tarjoustaan

jättämällä tarjouksesta pois reittejä tarjousten jättämiselle varatun määräajan jälkeen.

Tarjouspyynnössä on todettu, että tarjoaja voi tehdä tarjouksen yhteen tai useampaan reittiin, mutta tarjousta ei saa sitoa muuta reittiä koskevaan ratkaisuun. Tarjouslomakkeen mukaan tarjoaja sitoutuu järjestämään tarjoamiensa reittien liikennöinnin tarjousasiakirjoissa määriteltyjen ehtojen mukaisesti tarjouslomakkeessa ilmoitetulla kalustolla.

Markkinaoikeus katsoo, että valittajan tarjous on ollut epäselvä ja tarjouspyynnön vastainen siltä osin kuin siinä on tarjottu yhtä ajoneuvoa kuudelle eri reitille, joita ei ole voinut kaikkia suorittaa yhdellä ajoneuvolla.

Markkinaoikeus toteaa, että hankintamenettelyn lähtökohtana on tarjousten lopullisuus. Tarjoaja vastaa tarjouksensa sisällöstä. Tarjoajien tasapuolisen ja syrjimättömän kohtelun periaate edellyttää, että tarjouksia arvioidaan lähtökohtaisesti sellaisina kuin ne on toimitettu hankintayksikölle tarjousten jättämiselle varatun määräajan kuluessa, eikä tarjoajalle anneta mahdollisuutta tarjouksensa olennaiseen muuttamiseen.

Oikeuskäytännössä on vakiintuneesti katsottu, että sisällöltään tarjouspyyntöä vastaamattoman tarjouksen sulkeminen tarjouskilpailusta ei ole ainoastaan hankintayksikön oikeus, vaan hankintayksikkö on tarjoajien tasapuolisen ja syrjimättömän kohtelun turvaamiseksi velvollinen sulkemaan tarjouskilpailusta tarjouspyyntöä vastaamattoman tarjouksen silloin, kun tarjouksen puutteellisuus tai tarjouspyynnön vastaisuus vaarantaa tarjoajien tasapuolisen ja syrjimättömän kohtelun tarjousvertailussa. Tarjoajien tasapuolinen ja syrjimätön kohtelu edellyttää, että tarjouspyynnön vastaisen tarjouksen alun perin antanut tarjoaja ei saa tarjousajan päättymisen jälkeen parantaa tai täydentää tarjoustaan tarjouspyynnön mukaiseksi.

Valittajan luopuminen osasta reittejä tarjouksessaan vaikuttaisi olennaisesti valittajan asemaan tarjouskilpailussa ja merkitsisi tarjouksen kiellettyä parantamista tarjouspyynnön mukaiseksi. Näin ollen hankintayksikkö ei ole menetellyt julkisista hankinnoista annettujen oikeusohjeiden vastaisesti, kun se on sulkenut valittajan tarjouksen tarjouskilpailusta tarjouspyyntöä vastaamattomana reittien 2, 12 ja 14 osalta.

Koska hankintayksikkö ei ole kuitenkaan ainakaan nimenomaisesti ja riittävän selvästi perustellut valituksenalaisissa päätöksissään valittajan tarjouksen sulkemista tarjouskilpailusta edellä mainitulla, vasta markkinaoikeudessa tarkemmin yksilöidyllä perusteella, hankintayksikön on katsottava menetelleen tältä osin hankintasäännösten vastaisesti valituksenalaisia päätöksiä perustellessaan.

Valituksen kohteena olevan reitin 21 osalta markkinaoikeus toteaa seuraavaa.

Valituksenalaisissa päätöksissä on tulkittu, ettei valittaja ole jättänyt tarjousta reitille 21. Valittajan mukaan se on ilmoittanut hinnan pyydetyllä tavalla myös reitille 21 ja vaikka jostain tarjouksen luettelosta kyseisen reitin numero on

puuttunut, tarjouksesta on käynyt selkeästi ilmi, että myös kyseistä reittiä on tarjottu.

Asiassa esitetyn selvityksen mukaan valittaja on jättänyt tarjouksen tarjouspyynnön liitteenä olleella tarjouslomakkeella ja ilmoittanut lomakkeella kaksi ajoneuvoa, joista toista on tarjottu reiteille 1–3, 11, 12 sekä 14 ja toista reiteille 6, 16 sekä 19 tai osalle niistä. Vaikka valittaja on tämän lisäksi ilmoittanut hinnat tarjouslomakkeen kohdassa ”Oppilaskuljetukset koulupäivän aikana” ilmoitetuille reiteille Koulu 1–Koulu 5, joiden on asiassa esitetyn selvityksen mukaan katsottava tarkoittavan kyseistä reittiä 21, valittajan tarjouksesta ei ilmene, että valittaja olisi tarjonnut reitille 21 mitään ajoneuvoa.

Edellä esitetyn perusteella ja ottaen huomioon, että tarjoaja vastaa tarjouksestaan ja että hankintayksiköllä ei ole velvollisuutta antaa tarjoajille oikeutta täsmentää tai täydentää tarjoustaan, markkinaoikeus katsoo, ettei hankintayksikkö ole menetellyt hankintasäännösten vastaisesti, kun se on hankintaoikaispäätöksellä valinnut reitille 21 kuuluvan tarjouksen valittajan tarjouksen sijasta.

Ottaen huomioon markkinaoikeudessa esitetyn selvityksen ja hankintayksikön esittämän markkinaoikeus katsoo, ettei hankintamenettelyn lopputulokseen tai valittajan asemaan hankintamenettelyssä ole vaikuttanut se, että valituksenalaiset päätökset on perusteltu edellä todetuin tavoin osittain puutteellisesti. Asiassa ei näin ollen hankintayksikön virheestä huolimatta ole hankintalain 154 §:n 4 momentin perusteella edellytyksiä hankintalain 154 §:n 1 momentissa säädettyjen seuraamusten määräämiselle.

Johtopäätös

Edellä mainituilla perusteilla hankintayksikkö ei ole menetellyt hankinnassaan sillä tavoin julkisia hankintoja koskevien oikeusohjeiden vastaisesti, että hankintalaissa säädettyjen seuraamusten määrääminen tulisi asiassa harkittavaksi. Valitus on näin ollen pääasian osalta hylättävä siltä osin kuin sitä ei jätetä tutkimatta.

Oikeudenkäyntikulujen korvaaminen

Hankintalain 149 §:n 2 momentin mukaan hankinta-asiassa oikeudenkäyntikulujen korvaamiseen sovelletaan muutoin, mitä oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 95–101 §:ssä säädetään, ei kuitenkaan 95 §:n 3 momenttia.

Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 95 §:n 1 momentin mukaan oikeudenkäynnin osapuoli on velvollinen korvaamaan toisen osapuolen oikeudenkäyntikulut kokonaan tai osaksi, jos erityisesti asiassa annettu ratkaisu huomioon ottaen on kohtuutonta, että tämä joutuu itse vastaamaan oikeudenkäyntikuluistaan. Pykälän 2 momentin mukaan korvausvelvollisuuden kohtuullisuutta arvioitaessa voidaan lisäksi ottaa huomioon asian oikeudellinen epäselvyys, osapuolten toiminta ja asian merkitys asianosaiselle.

Viimeksi mainitun pykälän 1 momentin esitöissä (HE 29/2018 vp s. 167) on todettu muun ohella, että arvioitaessa oikeudenkäynnin osapuolten korvausvelvollisuuden perusteita on kiinnitettävä erityistä huomiota asiassa annettuun ratkaisuun. Asiassa annetun ratkaisun merkitystä arvioitaessa on kuitenkin aiheellista ottaa huomioon, että hallintoprosessissa ei läheskään aina ole yksiselitteisesti osoitettavissa voittajaa tai häviäjää, eikä oikeudenkäyntikulujen korvausvelvollisuutta voi siten perustaa yksin voittaja-häviäjä -asetelmaan. Tuomioistuimen asiassa antama ratkaisu voi olla sisällöltään sellainen, että osapuolten on kohtuullista itse vastata oikeudenkäyntikuluistaan.

Saman pykälän 2 momentin esitöissä (HE 29/2018 vp s. 167–168) on todettu muun ohella, että momentissa luetellaan keskeiset arviointiperusteet, joita sovelletaan täydentävästi kaikissa 1 momentissa mainituissa tilanteissa. Oikeudenkäyntikulujen korvaamista koskevassa ratkaisussa on kysymys kuluvastuun kohtuullisuuden kokonaisarvioinnista. Jos oikeudenkäynnin tarve on aiheutunut viranomaisen selvästi lainvastaisesta ratkaisusta, on kohtuullista, että yksityinen asianosainen saa korvausta hänelle tästä aiheutuneista oikeudenkäyntikuluista. Tulkinnanvarainen tai vähäinen virhe asian käsittelyssä ei välttämättä muodosta viranomaiselle korvausvelvollisuutta. Toisaalta viranomaisen voidaan määrätä korvaamaan yksityisen asianosaisen oikeudenkäyntikulut silloinkin, kun kyse ei varsinaisesti ole viranomaisen tekemästä virheestä.

Markkinaoikeus on edellä katsonut, että valitus on jätettävä tutkimatta siltä osin kuin se on kohdistunut reitteihin 1, 3 ja 11 ja ettei hankintayksikkö ole menetellyt hankintasäännösten vastaisesti, kun se on hankintaoikaisupäätöksellä valinnut reitille 21 kuultavan tarjouksen valittajan tarjouksen sijasta. Lisäksi markkinaoikeus on katsonut, että hankintayksikkö on voinut sulkea valittajan tarjouksen tarjouskilpailusta reittien 2, 12 ja 14 osalta, vaikkakaan ei valituksenalaisissa päätöksissä nimenomaisesti yksilöidyllä perusteella, jonka osalta markkinaoikeudessa on puolestaan edellä katsonut valittajan olleen valituksessaan oikeassa. Viimeksi todettu ei sinänsä ole vaikuttanut hankintamenettelyn lopputulokseen tai valittajan asemaan hankintamenettelyssä. Ottaen kuitenkin huomioon, että tämä hankintayksikön virheellinen menettely on ollut omiaan olennaisesti vaikuttamaan valittajan arviointiin valitustarpeestaan, markkinaoikeus katsoo, että asiassa annetusta ratkaisusta huolimatta olisi kohtuutonta, jos valittaja joutuisi itse vastaamaan valituksen tekemisestä aiheutuneesta oikeudenkäyntimaksusta. Hankintayksikkö on näin ollen velvoitettava korvaamaan valittajan oikeudenkäyntikulut markkinaoikeuden oikeudenkäyntimaksua vastaavalla määrällä. Muilta osin valittaja saa itse vastata oikeudenkäyntikuluistaan. Vastaavasti hankintayksikkö saa itse vastata oikeudenkäyntikuluistaan.

Kuultava on kohdistanut oikeudenkäyntikuluvaatimuksensa ensisijaisesti valittajaan ja toissijaisesti hankintayksikköön. Kuultava on lausunnossaan esittänyt, että hankintayksikkö on voinut sulkea valittajan tarjouksen tarjouskilpailusta reittien 1, 2, 3, 11, 12 ja 14 osalta myös valituksenalaisissa päätöksissä nimenomaisesti yksilöidyllä perusteella. Tämä ja edellä todettu huomioon ottaen ei ole pidettävä kohtuuttomana, että myös kuultava saa itse vastata oikeudenkäyntikuluistaan.

Lopputulos

Markkinaoikeus jättää valituksen tutkimatta reittien 1, 3 ja 11 osalta sekä hylkää valituksen pääasian osalta muilta osin.

Markkinaoikeus velvoittaa Uuraisten kunnan korvaamaan O&P Liikenne Oy:n oikeudenkäyntikulut 4.240 eurolla viivästyskorkoineen. Viivästyskorkoa on maksettava korkolain 4 §:n 1 momentissa tarkoitetun korkokannan mukaisesti siitä lukien, kun kuukausi on kulunut tämän päätöksen antamisesta.

Markkinaoikeus hylkää Uuraisten kunnan ja Uuraisten Liikenne Ky:n vaatimukset oikeudenkäyntikulujensa korvaamisesta.

Muutoksenhaku

Julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain 165 §:n mukaan tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain 168 §:n 1 momentin nojalla markkinaoikeuden päätöstä on valituksesta huolimatta noudatettava, jollei korkein hallinto-oikeus toisin määrää.

Valitusosoitus on liitteenä.

Puheenjohtaja

Reima Jussila

Asian ovat ratkaisseet markkinaoikeustuomarit Reima Jussila, Markus Mattila (eri mieltä) ja Mirva Näsi.

Asiassa on äänestetty. Eri mieltä olevan jäsenen äänestyslausunto on liitetty päätökseen.

Tämä asiakirja on sähköisesti varmennettu tuomioistuimen asianhallintajärjestelmässä.

Jakelu

O&P Liikenne Oy; oikeudenkäyntimaksu 4.240 euroa

Uuraisten kunta; maksutta

Uuraisten Liikenne Ky; maksutta

ERI MIELTÄ OLEVAN JÄSENEEN ÄÄNESTYSLAUSUNTO

Markkinaoikeustuomari Mattila

Olen samaa mieltä kuin enemmistö valituksen tutkimatta jättämistä ja pääasialliseksi koskevilta osin. Oikeudenkäyntikulujen korvaamista koskevien vaatimusten osalta totean seuraavaa.

Asiassa esitetyn selvityksen mukaan hankintayksikkö on hankintamenettelyn kuluessa lähettänyt valittajalle sen tarjousta koskevan lisäselvityspyynnön, jossa hankintayksikkö on ilmoittanut, että sen käsityksen mukaan valittajan tarjoamia reittejä ei ole mahdollista hoitaa tarjotulla kahdella linja-autolla. Vaikka valituksenalaista päätöstä § 140 ei ole perusteltu nimenomaisesti juuri tällä seikalla, kyseinen päätös on kuitenkin perustunut siihen, miten valittaja on ilmoittanut reittikohtaisesti käytettävän kaluston tarjouksessaan. Vaikka valituksenalainen päätös § 140 on perusteltu osittain puutteellisesti, edellä todetuin perustein katson toisin kuin enemmistö, että tällä hankintayksikön virheellisellä menettelyllä ei ole ollut niin olennaista merkitystä valittajan arvioidessa oikeussuojan tarvettaan, että hankintayksikkö olisi kyseisellä perusteella velvoitettava osaksi korvaamaan valittajan oikeudenkäyntikuluja. Edellä todettu ja asiassa annettu ratkaisu huomioon ottaen ei ole kohtuutonta, että valittaja vastaa itse oikeudenkäyntikuluistaan.

Hankintayksikön osittain virheellinen menettely huomioon ottaen ei ole asiassa annetusta ratkaisusta huolimatta kohtuutonta, että myös hankintayksikkö vastaa itse oikeudenkäyntikuluistaan.

Kuultavalla on ollut tarve puolustaa etujaan markkinaoikeudessa. Tämä tarve ja kuultavan vaatimuksilleen esittämät perusteet eivät ole yksinomaan liittyneet hankintayksikön osittain virheelliseen menettelyyn. Edellä todettu ja asiassa annettu ratkaisu huomioon ottaen olisi kohtuutonta, jos kuultava joutuisi pitämään oikeudenkäyntikulunsa vahinkonaan. Valittaja on näin ollen velvoitettava korvaamaan kuultavan määrältään kohtuulliset oikeudenkäyntikulut.

Hylkään O&P Liikenne Oy:n ja Uuraisten kunnan vaatimukset oikeudenkäyntikulujensa korvaamisesta. Velvoitan O&P Liikenne Oy:n korvaamaan Uuraisten Liikenne Ky:n oikeudenkäyntikulut 1.300 eurolla viivästyskorkoineen

Vakuudeksi:

Puheenjohtaja

Reima Jussila